

Fig. 231.
Kirkeminister
V. Fibiger.

Kommentarer til et Ministerskifte

Det blev da en af Konsekvenserne af den 9. April, at vi skulde skifte Kirkeminister i Juli, — uden at det er helt indlysende, hvorfor det netop skulde være Kirken, der fik en anden Minister, og hvorfor Kirkens Minister helt gled ud af Ministeriet.

Vor Forening skal imidlertid ikke blande sig i dette; men vi vil bringe den afgaaede Kirkeminister, Hr. *Johannes Hansen*, vor Tak for hans Interesse for Kirkegaardene, — en Interesse, som ikke har været at dater fra den Dag, J. H. blev Minister, men gaar meget længere tilbage. Et levende Indtryk af denne Interesse blev bibragt Tilhørerne til Kirkeministerens Foredrag ved vor Forenings Generalforsamling i Viborg 2. August 1939, og Billedet Side 101 viser Kirkeministeren i vor Kreds.

Den nye Minister, Folketingsmand *V. Fibiger*, hilses velkommen — i det Haab, at Kirkegaardene og vor Forening maa nyde samme Interesse hos Hr. Fibiger som hos hans For-

gængere. Formentlig kan der ventes Nyt og saa paa Kirkegaardenes Omraade, naar et og andet fra det kirkepolitiske Udvalgs Betænkning skal realiseres; nogle Ønsker har vi at fremsætte, og andre vil melde sig.

At den nye Kirkeminister ligesom sine Forgængere er Medlem af vor Forening, noterer vi med Ære og Tilfredshed.

Beredskabsforanstaltninger ved Københavns Begravelsesvæsen

Af Kontorchef Th. Rasmussen, Kbh. Begravelsesvæsen

Det siger sig selv, at som Forholdene laa ved Krigsudbrudet i September 1939, maatte man være forberedt paa, at der kunde blive stillet overordentlig store Krav til Københavns Begravelsesvæsen, og at der derfor maatte træffes Forberedelser til at imødegaa disse.

Der var 3 Omraader, man særlig maatte have Klarhed over.

Først dette, om der var disponibel Jord til Raadighed paa Kirkegaardene.

Den gennem en hel Del Aar førte Statistik viste hurtigt, at der var tilstrækkelige Arealer, som straks kunde inddrages til Grave, og andre som med kort Varsel kunde gøres brugbare; der blev derfor straks truffet de fornødne Aftaler om, hvorledes disse Arealer skulde anvendes, saaledes at hver enkelt Kirkegaardsleder, dersom Forbindelse med Direktoratet skulde blive vanskeliggjort, var klar over, hvor der skulde begraves.

Det siger sig imidlertid selv, at Begravelsesvæsenets Forpligtelse med Hensyn til Jordarealer ikke kan være ubegrænset, men maa være indskrænket til en passende Jordreserve, der navnlig maa være beregnet paa Epidemii o. l.; Gravstedsjord under egentlig Krigstilstand maa derimod skaffes paa anden Maade, f. Eks. i Byens Parker.

Det andet Spørgsmaal var selve Tilvejebringelsen af et stort Antal Grave, og det

blev fastslaaet, at der skulde benyttes Enkeltgrave, saaledes at Paarørende senere kunde faa anvist de Grave, hvori deres Slægtninge var begravet. Det fornødne Materiel (Værktøj o. l.) til Gravenes Fremstilling blev anskaffet, og der blev foretaget Beregning over, hvor stort et Personale, der skulde benyttes.

Endelig var der som det tredie Spørgsmaalet om, hvorledes Begravelsernes Ordning skulde foretages, da man under urolige Forhold ikke kunde vente, at der vilde blive Adgang fra Yderkvarterer til det indre af Byen. Det blev derfor bestemt, at Hovedkontorets Personale skulde fordeles paa de forskellige Kirkegaarde, saaledes at Begravelserne blev ordnet paa den Kirkegaard, hvor de skulde foregaa. En Prøveevakuering, der strakte sig over 3 Maaneder, blev foretaget og er siden afsluttet, saaledes at man derved har høstet Erfaringer om, hvorledes Arbejdet kunde føres igennem.

Foruden de her nævnte 3 vigtigste Ting, har der naturligvis været drøftet en Mængde andre Forhold, som kunde være betimelige at have klaret, og man er nu vel forberedt, om der skulde indtræffe saadanne ekstraordinære Tilstande, som en Krigssituation kan medføre.

Ligbrænding under Krigsforhold

Af Realskolelærer Magnus Lund, Svendborg

De fleste af dette Blads Læsere husker »den spanske Syge«, der i Aarene umiddelbart efter Verdenskrigen hærgede Europa: *Soten i Krigens Fodspor*.

Det frygtelige Mandefald i den finsk-russiske Krig paa en Aarstid, hvor tykke Sne-masser dækkede et Jordsmon, der var frosset langt ned, umuliggjorde i de ofte øde Egne med mangelfulde Samfærdselsmidler almindelig Jordbegravelse for dette store Antal af Lig. Man havde Indtrykket af, at Ligene ganske simpelt blev liggende, hvor

Døden indtraadte, hvad enten denne skyldtes Kulde eller Krig.

Hvad vilde der ske, hvis Krigen fortsatte, naar Foraaret satte ind og Titusinder af ubegravede Lig laa nær ved Finlands Østgrænse? Vilde Finnerne saa blive udsat for en Pestsvøbe af en eller anden Form, der maaske vilde gøre større Indhug i de levendes Tal end selve Krigen? Var det muligt at holde smitsomme Sygdomme ude fra de andre skandinaviske Lande? *Kremations-tanken meldte sig derfor* hos hygiejnisk indstillede Mænd i Broderlandene Sverrig og Danmark.

Men hvordan skulde Sagen gribes an? Det kan her indskydes, at man i disse Overvejelser ikke regnede med de enkelte Landes Kremationslove, idet et Lands Overkommando i Tilfælde af Krig maa anses for suveræn i Spørgsmaal om den mest hensigtsmæssige Begravelsesform for faldne.

I tæt bebyggede Lande med gode Samfærdselsmidler og mange Krematorier, kan Transport af Lig fra og bag Fronten komme i Betragtning under en Stillingskrig med forholdsvis faa Døde. I Finlandskrigen kunde der kun blive Tale om to Former for Kremation 1) af den enkelte Faldne i mobile Incineratorer, 2) Massebrænding paa Baal, i Brandgrave, »Miler« eller lignende.

Ad. 1) Transportable Incineratorer (Ligbrændingsovne) kan kun faa Betydning bag Fronten og mellem Slagene, idet der højst kan regnes med ca. 18 Kremationer pr. Døgn, naar det skal gaa pietetsfuldt til, og naar de enkelte Asker skal holdes adskilte. At det vilde være meget ønskeligt, at en Del Incineratorer hørte med til normal Udrustning, er umiddelbart indlysende ¹⁾.

Ad. 2) Massebrænding maatte være den egentlige Løsning ved de finske Fronter og ved Fronterne i det hele taget i Tilknytning til aktiv Krigsførelse ²⁾. M. H. t. Frem-

¹⁾ I Verdenskrigen anvendtes mobile Incineratorer; jvf. Churchill: Den store Krig, II S. 481 (1935).

²⁾ Anvendtes ogsaa i Verdenskrigen, jvf. samme Værk II S. 438. Red. Anm.